

17 -10- 2014

x PD 394/2012

VIII Ips 71/2014

VIŠJE DELOVNO IN SOCIALNO SODIŠČE
LJUBLJANA, Cernajska 22

Prejeto neposredno - po pošti (navadno - priporočano)

dne 06 -10- 2014

V _____ izvodih z (s) _____ prilogami

Poslano po pošti priporočeno, na receptu

št. R. _____ dne _____
Podpis pristojnega delavca sodišča

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

DELOVNO SODIŠČE V KOPRU

08 -10- 2014

PREJETO

SODBA

V IMENU LJUDSTVA

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v senatu, ki so ga sestavljali vrhovni sodnica in sodniki Miran Blaha, kot predsednik, ter dr. Aleksej Cvetko, mag. Marijan Debelak, Marjana Lubinič in mag. Ivan Robnik, kot člani,

v kolektivnem delovnem sporu predlagatelja: **LUKA KOPER d.d.**, Vojkovo nabrežje 38, Koper, ki jo zastopa Odvetniška pisarna Miro Senica in odvetniki d.o.o., Ljubljana, zoper nasprotnega udeleženca: **SINDIKAT ŽERJAVISTOV POMORSKIH DEJAVNOSTI LUKA KOPER**, p.p. 177, Koper, ki jo zastopa Aleksander Lisjak, odvetnik v Kopru,

zaradi **ugotovitve nezakonitosti stavke,**

o **reviziji nasprotnega udeleženca** zoper sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča X Pdp 905/2013 z dne 5. 2. 2014, v zvezi s sodbo Delovnega sodišča v Kopru X Pd 394/2012-42 z dne 29. 4. 2013,

na seji **1. septembra 2014**

RAZSODILO:

- I. Reviziji se ugoti, sodbi sodišč druge in prve stopnje se spremenita tako, da se zahtevek za ugotovitev nezakonitosti stavke nasprotnega udeleženca z začetkom 29. 7. 2011 zavrne.
- II. Predlagatelj je nasprotnemu udeležencu dolžan povrniti njegove stroške postopka v znesku 8.216,7 EUR v 15 dneh od vročitve te sodbe.

OBRAZLOŽITEV:

1. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da je nezakonita stavka nasprotnega udeleženca, ki jo je napovedal 15. 7. 2011 in jo začel izvajati 29. 7. 2011 ob 6.00 uri. Nasprotnemu udeležencu je naložilo v plačilo predlagateljeve stroške postopka. Predlagatelj je družba, ki opravlja dejavnosti in dela posebnega družbenega pomena v smislu določbe 7. člena Zakona o stavki (v nadaljevanju ZStk, Ur. l. SFRJ, št. 23/91 in naslednji v RS), saj opravlja gospodarsko javno službo po določbah 43. do 56. člena Pomorskega zakonika (v nadaljevanju PZ, Ur. l. RS, št. 26/2001 in naslednji). V skladu s 7. členom ZStk se mora zagotoviti minimum delovnega procesa in izpolnjevanje mednarodnih obveznosti. Predlagatelj in nasprotni udeleženec sta sklenila podjetniško Kolektivno pogodbo Luke Koper d.d. (v nadaljevanju Kolektivna pogodba), v kateri sta v 29. členu na podlagi tretjega odstavka 7. člena ZStk podrobneje določila ureditev nujnih del in izvajanje teh v primeru stavke. Tako je bilo med drugim določeno, da morajo delavci v času stavke brez omejitev in zadržkov opraviti prevoz živine, hitro pokvarljivega blaga in nevarnih snovi. Ker nasprotni udeleženec (predvsem zaradi zapleta s tem, ali je tudi pogonsko gorivo treba takoj pretovoriti) teh del ni opravil v času od 7.00, ko je bil o njih obveščen, do približno 11.00, ko je pristal na takšna dela, je stavka nezakonita, saj ni zagotovil minimuma delovnega procesa, ki je bil podrobneje urejen v Kolektivni pogodbi. Tega ne spremeni dejstvo, da je od tedaj naprej nasprotni udeleženec pravilno opravljal nujna dela. Ugotovitveni zahtevek pa je dovoljen, saj ga predvidevata 6. in 48. člen Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (v nadaljevanju ZDSS-1, Ur. l. RS, št. 2/2004 in naslednji).
2. Sodišče druge stopnje se je strinjalo z dejanskimi razlogi in pravno presojo prvostopenjskega sodišča, zato je pritožbo nasprotnega udeleženca zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.
3. Zoper pravnomočno sodbo sodišča druge stopnje je nasprotni udeleženec vložil revizijo zaradi zmotne uporabe materialnega prava in bistvenih kršitev določb pravnega postopka. Navaja, da se sodišče druge stopnje ni opredelilo do obstoja procesnih predpostavk po drugem odstavku 23. člena ZDSS-1. Napačno je

povzeto pričanje Brleka. Sodišče druge stopnje je kršilo načelo kontradiktornosti, ko je navajajo dejstva, ki jih sodišče prve stopnje ni ugotovilo. Tako protispisno ugotavlja, da je bilo nasprotnemu udeležencu jasno, da je gorivo nevarna snov, vendar je za to izvedel šele iz navedb predlagatelja v tem postopku. Prvostopenjsko sodišče je zmotno uporabilo drugi odstavek 23. člena ZDSS-1. Predlagatelj tudi ni imel pravnega interesa za predlog, ker iz končnega sporazuma med njima z dne 5. 8. 2011 izhaja, da se uprava predlagatelja odpoveduje ukrepanju zoper stavkajoče in morebitnim odškodninskim zahtevkom proti njim. Stališče, da v okviru „stavkajočih“ niso zajeti tudi organizatorji, je napačno. Sodišče bi moralo zato predlog zaradi pomanjkanja pravnega interesa zavreči. Kako pravno obravnavati pogonsko gorivo ni odvisno le od 29. člena Kolektivne pogodbe, ampak je treba upoštevati širši zakonski kontekst, ki temelji na ustavni pravici do stavke (77. člen Ustave RS – v nadaljevanju URS). Napačno je bilo ugotovljeno, da je kerozin nevarna snov, saj je IMO klasifikacija uporabna za plovbo po morju, ne more pa se po njej presoјati nevarnosti snovi na kopnem. Sodišče bi moralo presoјati, ali so utemeljeno za štiri ure odklonili pretovor blaga, saj dejstvo 4-urnega zamika ne vpliva na varnost ljudi in premoženja, če je tovor odpravljen čez 2 dni (do škodljivih posledic pa ni prišlo). Na tak način se protipravno omejuje pravico do stavke. Članom stavkovnega odbora bi lahko očitali kvečjemu zмотo.

4. Revizija je bila v skladu s 375. členom Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP, Ur. l. RS, št. 26/99 in naslednji) vročena predlagatelju, ki predlaga njeno zavrnitev.
5. Revizija je utemeljena.
6. Revizija je izredno pravno sredstvo zoper pravnomočno sodbo, izdano na drugi stopnji (prvi odstavek 367. člena ZPP). Revizijsko sodišče preizkusi izpodbijano sodbo samo v tistem delu, v katerem se izpodbija z revizijo, in v mejah razlogov, ki so v njej navedeni (prvi odstavek 371. člena ZPP).
7. Neutemeljen je revizijski očitke, da se pritožbeno sodišče ni opredelilo do procesne predpostavke po določbi drugega odstavka 23. člena ZDSS-1. Sodišče druge stopnje je v predhodnem razveljavitvenem sklepu z dne 26. 11. 2012 zavzelo nasprotno stališče glede na prvostopenjski sklep o zavrženju predloga, tako da se določbe 61. – 63. člena Kolektivne pogodbe o mirnem reševanju sporov ne raztezajo na pravni položaj stavke, zato 23. člena ZDSS-1 v obravnavani zadevi ni uporablјiv. Tako stališče je prvostopenjsko sodišče v nadaljevanju postopka v celoti upoštevalo in predlog obravnavalo po vsebini ter mu ugodilo. Sodišče druge

stopnje v izpodbijani sodbi resda ni ponovilo svojega stališča iz razveljavitvenega sklepa, vendar to ne predstavlja bistvene kršitve pravnega postopka, saj gre za nadaljevanje istega postopka, v katerem je sodišče druge stopnje svoje stališče že povsem jasno izrazilo.

8. Ne drži revizijsko zavzemanje za ugotovitev kršitve 14. točke drugega odstavka 339. člena ZPP. Pritožbeno sodišče je povzelo ugotovitev sodišča prve stopnje, da je pogonsko gorivo nevarna snov, zato izpodbijana sodba vsebuje razloge o odločilnih dejstvih glede pravilne uporabe 29. člena Kolektivne pogodbe o tem, katere tovore bi morali pretovarjati brez zadržkov in omejitev. Sodišče se je pri tej ugotovitvi naslonilo na pričanje Brleka in klasifikacijo IMO, nestrinjanje z oceno o nevarnosti tovora in dokazno oceno Brlekovega zaslišanja pa pomeni v tem delu nedovoljeno izpodbijanje dejanskega stanja (tretji odstavek 370. člena ZPP).
9. Neutemeljen je revizijski očitek, da je bilo kršeno načelo kontradiktornosti. Sodišče druge stopnje je pri obrazložitvi glede neopravljenih del po pozivu predlagatelja 29. 7. 2011 ob 7.00 navajalo vsebino dokaznih listin v spisu, ko je odgovarjalo na pritožbene navedbe v zvezi z namenom neizvajanja del v začetku stavke med 7.00 in 11.00. Sodišče druge stopnje je bilo pri tem resda nekoliko podrobnejše pri opisovanju dogajanja v primerjavi s sodbo sodišča prve stopnje, vendar je že sodišče prve stopnje presodilo, da „stavkajoči do približno 11. ure niso pretovarjali tovora po nalogu predlagatelja“, kar pomeni, da se ta zaključek ne nanaša le na kerozin (in zaradi česar je prišlo do zapleta), temveč tudi na druge tovore (13. točka obrazložitve sodišča prve stopnje).
10. Predlagatelj ima pravni interes za ugotovitveni predlog o nezakonnosti stavke na podlagi č) alineje 6. člena ZDSS-1, ki določa pristojnost delovnega sodišča v kolektivnem delovnem sporu o zakonitosti stavke in drugih industrijskih akcij. V prvem odstavku 48. člena ZDSS-1 pa je določeno, da lahko predlog o začetku postopka o zakonitosti stavke vloži tisti, zoper katerega je stavka organizirana. V posebnem predpisu (ZDSS-1) je tako urejena možnost vložitve ugotovitvene tožbe (predloga v obravnavani zadevi), zato je dovoljen ugotovitveni zahtevek predlagatelja kot tistega, zoper katerega je stavka bila naperjena.
11. V zvezi s tem so neutemeljene tudi revizijske navedbe o vsebini sporazuma z dne 5. 8. 2011. V tem se je predlagatelj zavezal, da ne bo ukrepal zaradi udeležbe v stavki, odpovedal se je odškodninskemu zahtevkom zoper stavkajoče in se jim zavezal izplačati 100 % nadomestilo plače za čas stavke. Glede na besedilo sporazuma revizijsko sodišče pritrjuje stališču, da se je predlagatelj odpovedal vsem zahtevkom zoper delavce zaradi udeležbe v stavki, ne pa ukrepanju zoper organizatorje. Organizatorji stavke tudi niso bili sami delavci (kot kasnejši

udeleženci stavke), temveč nasprotni udeleženec. Udeleženca tega spora sta v sporazum vključila tudi dogovor o socialnem miru, ki velja eno leto po podpisu dogovora, vendar tudi ta nima vsebine, ki bi pomenila odpoved zahtevkom zoper nasprotnega udeleženca.

12. Po prvem odstavku 23. člena ZDSS-1 je v primeru z zakonom ali s kolektivno pogodbo določenega obveznega postopka za mirno rešitev spora tožba dopustna pod pogojem, da je bil postopek predhodno začet, pa ni bil uspešen. V drugem odstavku istega člena je določeno, da se šteje, da postopek ni uspešen, če med strankama ni bil dosežen sporazum v roku 30 dni od začetka postopka za mirno rešitev spora. V Kolektivni pogodbi med predlagateljem kot delodajalcem in nasprotnim udeležencem kot sindikatom je v 61. do 63. členu urejeno mirno reševanje kolektivnih delovnih sporov.
13. Po presoji revizijskega sodišča je pravilno stališče, da določbe kolektivne pogodbe o mirnem reševanju sporov ne pokrivajo spora o zakonitosti stavke. Iz besedila kolektivne pogodbe to namreč ne izhaja. Iz teh določb tudi ni mogoče razbrati, da je predviden obvezen postopek za mirno rešitev spora (kot to določa 23. člen ZDSS-1). Kolektivna pogodba predvideva le posredovanje komisije (vendar ne v smislu procesne predpostavke za sodni spor) in le načelno možnost reševanja sporov z arbitražo, ki pa tudi sicer ne more biti obvezna.¹
14. V drugem odstavku 77. člena URS je določeno, da se lahko z zakonom omeji pravica do stavke, če to zahteva javna korist, upoštevajoč vrsto in naravo dejavnosti. Na zakonski ravni je v prvem odstavku 7. člena ZStk določeno, da se lahko uveljavi pravica do stavke delavcev v organizacijah in pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost ali dela posebnega družbenega pomena, določena z zakonom ali na zakonu temelječem predpisu, samo pod pogojem, da se zagotovi: 1) minimum delovnega procesa, ki zagotavlja varnost ljudi in premoženja ali je nenadomestljiv pogoj za življenje in delo občanov ali delo drugih organizacij; 2) izpolnjevanje mednarodnih obveznosti. Po tretjem odstavku 7. člena ZStk se s splošnim aktom oziroma kolektivno pogodbo v skladu z zakonom določijo dela in naloge iz prvega odstavka tega člena in način njihovega opravljanja med stavko.² V Kolektivni pogodbi je v četrtem odstavku 29. člena določeno, da se za izpolnjevanje zahtev iz ZStk ob upoštevanju dejstva, da je predlagatelj družba posebnega družbenega pomena, minimum delovnega procesa in izpolnjevanje mednarodnih obveznosti med stavko zagotavljajta najmanj na način: izvajati vsa dela, povezana s prekladanjem oziroma prevozom živine, hitro pokvarljivega

1 Nujen element pojma arbitraža je namreč prostovoljnost pri odločitvi strank, da svoj spor v rešitev zaupata arbitraži. Glej tudi dr. Aleš Galič: Arbitraža v individualnih delovnih sporih, Delavci in delodajalci, št. 2-3, 2004, Arbitražni sporazum in pristojnosti sodišča v zvezi z arbitražo, Delavci in delodajalci, št. 4, 2004, Razveljavitev arbitražne odločbe in druga aktualna vprašanja arbitraže v individualnih delovnih sporih, Delavci in delodajalci, št. 2-3, 2010.

2 V času stavke PZ še ni imel določb, ki bi se nanašale na omejitev pravice do stavke.

blaga in nevarnih snovi ter drugih tovorov, ki zaradi svojih lastnosti ne bi prenesli čakanja in bi tako čakanje pomenilo uničenje tovara – blaga, brez omejitev in zadržkov (prva alineja); tovore, katerih zadrževanje bi predstavljalo prekinitev dela ali nenadomestljiv pogoj za delo drugih subjektov ali ogrožanje javnega interesa (druga alineja); izpolnjevanje mednarodnih obveznosti (tretja alineja). V petem odstavku 29. člena Kolektivne pogodbe pa je določeno, da se obveznosti iz druge in tretje alineje opravljajo 5 od 24 ur na začetku druge izmene.

15. Navedene določbe Kolektivne pogodbe so bile povzete tudi v sklepu o začetku stavke z dne 15. 7. 2011.
16. Nasprotni udeleženec je 29. 7. 2011 ob 6.00 začel stavko, ob 7.00 mu je predlagatelj poslal poziv za izvedbo del, ki jih morajo stavkajoči opraviti brez omejitev in zadržkov, ker gre za hitro pokvarljivo blago, nevarno blago in živino. Na ta poziv je nasprotni udeleženec odgovoril nikalno, ob 9.30 dobil nov poziv (z dodano nalogo), ob približno 11.00 pa je nasprotni udeleženec odgovoril, da bo dela opravil. Nasprotnega udeleženca je predvsem motilo, da je predlagatelj med nujni pretovor uvrstil tudi pogonsko gorivo, pri katerem pa naj ne bi šlo za tovor, ki zaradi svojih lastnosti ne bi prenesel čakanja, temveč gre za dela, ki se opravljajo med 14. in 19. uro. Stavka je nato do njenega konca s sporazumom 5. 8. 2011 potekala brez zapletov glede zagotavljanja minimuma delovnega procesa.
17. Na splošni ravni so omejitve stavke oziroma zahteva po delovanju minimalnih služb dovolj jasne, vsaj toliko, da je bilo napačno razumevanje stavkovnega odbora, da so dolžni „opravljati vsa napovedana dela v času od 14. – 19. ure, s čimer zagotavljajo izvajanje minimalnega delovnega procesa v času stavke“. Vendar tudi zmotno razumevanje stavkovnega odbora o vsebini 29. člena Kolektivne pogodbe ni pomenilo, da so stavkajoči delavci odklonili izvajanje odrejenih del. Le opravljali bi jih šele na začetku druge izmene. Tudi spor okrog narave kerozina kot nevarne snovi spada v ta okvir.³
18. Obravnavana zadeva ni primerljiva z zadevami, o katerih je Vrhovno sodišče odločilo s sodbama VIII Ips 48/2003 in VIII Ips 222/2005. Delavci predlagatelja zaradi narave njegove dejavnosti ne morejo stavkati tako, da bi popolnoma prekinili delo. Njihova (ustavna) pravica do stavke je omejena in te omejitve je treba razlagati restriktivno. Ob še vedno splošni zakonski opredelitvi in opredelitvi v Kolektivni pogodbi je tako šlo za vprašanje določitve konkretnih del in nalog, s

3 V zvezi s kerozinom (kot že navedeno) ne morejo biti uspešne revizijske navedbe, da ta ne spada med nevarne tovore, je pa vseeno treba dodati, da režim pretovarjanja kerozina v času stavke že načeloma ne bi smel biti strožji kot režim oz. praksa, ki za takšen tovor velja v času izven stavke. Sodišče je ugotovilo, da so kerozin običajno pretovarjali v torkih in petkih (petek je bil sicer sporni dan začetka stavke). Že to dejstvo kaže na pomanjkanje „izjemne“ nujnosti pri pretovoru takega blaga, ki se v normalnih razmerah izvaja dva dni na teden.

katerim v času stavke zagotovljen minimum delovnega procesa in načina njihovega opravljanja. Šlo je torej za konkretizacijo sporazumno dogovorjenih omejitev pravice do stavke. Zato drugačna (lahko tudi napačna) razlaga, ali res vsa odrejena dela spadajo med tista, ki jih je treba opraviti brez omejitev in zadržkov (torej takoj), ali pa nekatera od njih spadajo med tista, ki se lahko opravijo na začetku druge izmene in razčiščevanje teh nasprotij povsem na začetku stavke, ne pomenijo nujno, da je stavka že zaradi tega nezakonita. Predvsem zato, ker se je že od 11. ure in vse v nadaljevanju stavka odvijala brez zatrjevanih nezakonitosti glede zagotavljanja predpisanega minimuma delovnega procesa. Nesporazumi oziroma napačno razumevanje nasprotnega udeleženca le ob začetku stavke, še to le v kratkem časovnem obdobju (štiri ure) nimajo in ne morejo imeti take teže, da bi povzročili nezakonitost izvedene stavke.

19. Iz ZStk izhaja zahteva po sporazumnem razreševanju sporov oziroma zapletov v od napovedi stavke in med njo. Zato v primeru ustrezne razrešitve spornih vprašanj v razumnem času glede potrebnosti zagotavljanja nujnih del med stavko, kot je bilo to v obravnavanem sporu, stavke iz tega razloga ni mogoče šteti za nezakonito.
20. Predlagatelj tudi sicer ni izhajal iz tega, še manj dokazoval, da bi zaradi začetnega krajšega zastoja pri delovanju sicer dogovorjenega minimalnega delovnega procesa prišlo do ogrožanja življenja, zdravja ali varnosti.⁴ Tudi zato ni bilo podlage za ugotovitev nezakonite stavke.
21. Glede na prvi odstavek 380. člena ZPP je revizijsko sodišče sodbi sodišč druge in prve stopnje spremenilo tako, da je predlog za ugotovitev nezakonitosti stavke nasprotnega udeleženca zavrnilo.
22. Zaradi takšne odločitve in v skladu s prvim odstavkom 154. člena ZPP v povezavi z drugim odstavkom 165. člena ZPP ter po določbah Zakona o odvetniški tarifi – ZOdvT (Ur. l. RS, št. 67/2008 in naslednji) mora predlagatelj nasprotnemu udeležencu povrniti tudi stroške postopka na vseh treh stopnjah, ki jih je revizijsko sodišče odmerilo za postopek na prvi stopnji: nagrado za postopek 1.500 EUR (tar. št. 3420), nagrado za narok 1.125 EUR (tar. št. 3421), materialne stroške

4 Pri tem so namreč pomembna tudi splošna načela v zvezi s pravico do stavke in možne omejitve, ki so dovoljene le v primerih, če to zahteva javna korist (drugi odstavek 77. člena URS), prav v zvezi s tem pa tudi (le v določenih službah) obveznost delovanja t.i. minimalnih služb. Zahtevo po tem delovanju in okviru tega delovanja je treba razlagati tudi v povezavi s stališči nadzornih teles Konvencije MOD št. 87 o sindikalnih svoboščinah in zaščiti sindikalnih pravic in Evropskega odbora za socialne pravice v zvezi s Spremenjeno Evropsko socialno listino (MESL – Ur. l. RS, MP, 24/99). Iz teh stališč izhaja, da mora biti delovanje minimalnih služb med stavko (ki je lahko predvideno le v določenih dejavnostih) omejeno na delovanje, ki je nujno zaradi preprečevanja ogrožanja življenja, osebne varnosti ali zdravja vsega ali dela prebivalstva oziroma, da omejitve stavke temeljijo lahko le na G. členu MESL (glej tudi 6. člen Dodatka k MESL); te pa so predvidene le v primerih, ki so določeni z zakonom in so v demokratični družbi nujne za zaščito pravic in svoboščin drugih ali za zaščito javnega interesa, državne varnosti, javnega zdravja in morale. Ravnanja v nasprotju s temi izhodišči predlagatelj ni uveljavljal.

20 EUR; za postopek na drugi stopnji 1.800 EUR (tar. št. 3422), materialne stroške 20 EUR; za revizijski postopek: 2.250 EUR (tar. št. 3424) in materialne stroške 20 EUR. Tem zneskom je treba dodati še 22 % DDV, tako da mora predlagatelj nasprotnemu udeležencu povrniti potrebne pravdne stroške v skupni višini 8.216,7 EUR v 15 dneh.

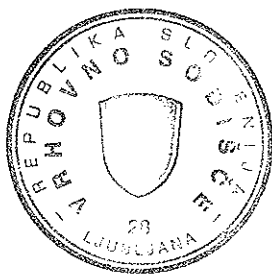
Ljubljana, 1. september 2014

Predsednik senata:

Miran Blaha, l. r.

Ta prepis je soglasen z izvirnikom.

Podpis pristojnega delavca sodišča:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. Blaha', written over a vertical line.